

## РЕСУРСНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

**Анотація.** Визначено основні напрями і процеси, що визначають побудову та використання моделі управління забезпеченням економічної безпеки при формуванні системи забезпечення національної економічної безпеки та реалізації її функцій.

Проблеми забезпечення національної економічної безпеки України, співвідношення та взаємодії гілок влади в системі державного управління національною безпекою України, визначення теоретико-методологічних засад взаємодії державної та недержавної систем забезпечення національної економічної безпеки вимагають постійної уваги і теорії і практики.

В Стратегії національної безпеки України зазначено, що докорінні зміни у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі України обумовлюють необхідність створення нової системи забезпечення національної безпеки України [1]. Ця обставина і визначає зв'язок загальної проблеми з найбільш важливими науковими та практичними завданнями дослідження проблем теорії та практики економічної безпеки України. Адже недосконалість правового, інституційного та науково-методичного забезпечення економічної безпеки гальмує не лише створення нової системи національної безпеки України, а й успішну реалізацію «Стратегії реформ — 2020».

Економічна система, що саморозвивається, прямо пов'язана з економічною безпекою, без якої не можливий її розвиток. Забезпечення економічної безпеки — це процес досягнення такого стану економічної системи, відтворення її внутрішніх і зовнішніх зв'язків, що зумовлює її здатність до виживання та розвитку за несприятливих умов, та насамперед — це також здатність влади створювати механізм реалізації національних інтересів економічною системою та забезпечувати суспільно-політичну стабільність.

Можуть реалізовуватися дві стратегії забезпечення безпеки: стратегія захисту (заперечення небезпек), за якої основа діяльно-

---

\* **КИРИЛЕНКО Володимир Іванович** — д.е.н., професор, завідувач кафедри політичної економії ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна, verholat1@voliacable.com

сті складає виявлення небезпек і їх заперечення, а ствердження об'єкту в його безпеці є результатом заперечення небезпек; стратегія ствердження, зміцнення безпеки, що ґрунтується на самоствердженні природи самого об'єкту [2, с. 65-67].

Забезпечення і гарантування є близькими поняттями, такими, що перетинаються, лише термін «забезпечення» більше тяжіє до об'єктивних умов діяльності, а «гарантування» — до суб'єктивних передумов її реалізації.

Гарантування національної економічної безпеки вимагає створення системи економічної безпеки, що має низку характерних рис. По-перше, дана система має бути керованою, спостережуваною та ідентифікованою. По-друге, за створення системи можливе існування дестабілізуючих елементів підсистем, тому мають бути відрегульовані заходи для забезпечення стійкості системи в цілому. По-третє, необхідне виділення рівнів безпеки за принципом їхньої відносної самостійності, тому що кожен рівень є локальною підсистемою, поєднану з іншими структурними елементами. По-четверте, контроль за функціонуванням усіх елементів системи.

Значний вплив на стан економічної безпеки справляє її головна складова — фінансова безпека. Для її забезпечення держава має виробити та вжити низку заходів, спрямованих на вдосконалення (а подекуди і реформування) фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової систем з метою підвищення ефективності функціонування економіки, її структурної збалансованості та стійкості до негативних впливів. Звичайно не можна ігнорувати впливу таких ринкових механізмів як система грошового обігу та інфляційні процеси, валютний ринок, фондовий та страховий ринки — це все складові фінансової безпеки держави.

У вирішенні проблеми забезпечення економічної безпеки мають відігравати три взаємопов'язані потоки ресурсів: фінансовий, а також матеріальний та інформаційний. Фінансовий потік організовується на базі фінансового і бухгалтерського законодавства. Матеріальний потік базується на планах, кошторисах і бюджетах суб'єктів (акторів) забезпечення економічної безпеки. Інформаційний потік розробляється виходячи з вимог до систем управління.

Найважливішим у формуванні цих потоків системи забезпечення національної економічної безпеки є необхідність їх відкритості. Які можливі ситуації у випадку закритості або відкритості потоків? Якщо фінансовий потік закритий — ми не знаємо бюджетів, а матеріальний та інформаційний відкриті — можна ба-

чити, що щось витрачається і знаємо хто. Матеріальний й інформаційний відкриті, а фінансовий закритий, можна знати, хто і що буде, але не знаємо за скільки. Інформаційний закритий — не будемо знати про те, що щось відбувається взагалі. Тепер зрозуміло, що є джерелом системної корупції у процесах фінансування, інвестування і умовах їх забезпечення (політичних, законодавчих, організаційних тощо). З точки зору і суспільства, і державного управління система забезпечення економічної безпеки має бути відкритою.

Сучасні інформаційні технології змінили послідовність взаємодії матеріального, фінансового та інформаційного потоків, і сьогодні необхідно розрізняти три варіанти їхньої взаємодії. 1. Інформаційний потік випереджає матеріальний та фінансовий. У цьому випадку від інформаційного потоку надходять відомості про досягнення матеріальних і фінансових потоків (прямий напрям) або він містить відомості про замовлення (зворотній напрям). 2. Інформація супроводжує матеріальний і фінансовий потік, рухається одночасно з ними. Цим потоком поступають відомості про кількісні і якісні параметри матеріальних і фінансових потоків, що уможливорює правильно і швидко оцінювати їхні стани і ухвалювати необхідні регулюючі рішення. 3. Інформаційний потік відстає від матеріальних і фінансових потоків. У цьому випадку інформація служить тільки для оцінки результатів.

Фінансовий, матеріальний та інформаційний потоки є системою основою формування та функціонування системи забезпечення національної економічної безпеки й слугує надійним «інструментом» при вирішенні завдань: вивчення стану захищеності національних інтересів від загроз економічного характеру в загальній системі забезпечення національної безпеки; обґрунтування необхідного рівня економічної могутності держави, адекватного визначеному рівню економічної небезпеки (загрози) і тенденціям розвитку економічної обстановки в країні; синтезу раціональної структури і оцінки ефективності функціонування системи забезпечення національної економічної безпеки; обґрунтування рекомендацій по залученню зусиль регіональної та універсальної системи безпеки в країні, вибору напрямів економічного партнерства.

### ***Література***

1. Указ Президента України № 287/2015 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію

національної безпеки України»: [Електронний ресурс] / Офіційний веб-портал Президента України. — Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/19521.html>

2. Державне реагування на загрози національним інтересам України: актуальні проблеми та шляхи їх розв'язання : матеріали круглого столу (Київ, 19 лютого 2014 р.) / за ред. К.О. Ващенко, Г.П. Ситника. — К.: НАДУ, 2014. — 170 с.

3. Ситник Г.П. Державне управління національною безпекою України : монографія / Г.П. Ситник. — К.: Вид-во НАДУ, 2004. — 408 с.

УДК 338.43:339.9

**Юрій КИРИЛОВ\***

## **КОНЦЕПТИ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

**Анотація.** Умовою подальшого ефективного функціонування національної економіки в умовах глобалізації визначено формування моделі конкурентоспроможного розвитку. Серед основних її концептів провідне місце мають посісти кластеризація, холдингізація, державний брендинг, ключові ідеї лібертаріанства.

Входження економіки України у глобальний економічний простір розглядається як новий етап розвитку держави, яка має позиціонувати себе як держава з відкритою економікою, що водночас захищає прийнятними методами свій внутрішній ринок. Відповідно вона має взяти на себе певні зобов'язання, гармонізувати своє законодавство з міжнародними нормами і вимогами, щоб інтегруватися у світове економічне співтовариство. У цілому перспективи для України залежатимуть від успішного пошуку власної моделі економічного розвитку в умовах глобального інтегрування. Темпи і якість вирішення цього складного завдання зумовлять у майбутньому тривалість у часі та особливості переходу українського суспільства до постіндустріальної економіки.

Сучасний етап розвитку національної економіки України характеризується переходом до якісно нової його стадії, що обумовлюється процесами глобалізації та євроінтеграції. Перед нашою державою постало завдання вирішення надзвичайно важливої проблеми, яка пов'язана з вибором і реалізацією ефективних

---

\* **КИРИЛОВ Юрій Євгенович** — д.е.н., професор кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна, [kirilov\\_ye@ukr.net](mailto:kirilov_ye@ukr.net)